

kirjaamo@tem.fi, olli.sorainen@tem.fi
Työ- ja elinkeinoministeriö/TEM
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö 9.10.2020 TEM100:00/2020

Pirkanmaan TE-toimiston lausunto, Lausuntopyyntö Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, LUONNOS

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi sekä työvoiman hyväksikäytön uhrin oikeusaseman parantamiseksi. Ulkomaalaisen työntekijän työnteko-oikeutta laajennettaisiin siten, että hän voisi hyväksikäyttötilanteessa hakeutua toisen työnantajan palvelukseen samalle tai muulle ammattialalle. Lisäksi hänellä olisi oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista varten. Näiden lainmuutosten tavoitteena on myös edistää työperäisen hyväksikäytön ilmi tulemistä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, että koska saman työnantajan palvelukseen voidaan hakea työntekijöitä eri tehtäviin, joihin vaaditaan erilaiset oleskeluluvat, työ- ja elinkeinotoimiston ja Maahanmuuttoviraston tekemät pidättäytymispäätökset koskevat kaikenlaisia työnteon perusteella myönnettäviä oleskelulupia. Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden vuoksi on tärkeää, että molemmat viranomaiset saavat tiedon kaikista pidättäytymispäätöksistä esimerkiksi UMA-rekisterin kautta. Pirkanmaan TE-toimisto pitää tärkeänä, että TE-toimistojen ja Migrin tekemät pidättäytymispäätökset ovat tallennettu ulkomaalaisrekisteriin (UMA-rekisteri), jolloin eri viranomaiset saavat tiedon helposti ja reaaliajassa.

Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan lisäksi, että laajennettavaksi ehdotettavan pidättäytymispäätöksen soveltamista olisi myös tarpeen tehostaa viranomaisten yhteistoimintaa kehittämällä siten, että myös työsuojeluviranomaisen käytännöksi muodostuisi tarpeen mukaan ilmoittaa työnantajan tai toimeksiantajan laiminlyönneistä työ- ja elinkeinotoimistolle ja Maahanmuuttovirastolle mahdollisen pidättäytymispäätöksen harkintaa varten. Pirkanmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan työnantajan laiminlyönnejä on tullut esille työsuojeluviranomaisten tarkastuskäytien yhteydessä, vaikka työnantajan TE-toimistolle lähettämät selvitykset ovat olleet kunnossa. Lisäksi yrityksessä on saattanut työskennellä henkilöitä muulla perusteella kuin työntekijän oleskeluluvalla ja näiden henkilöiden osalta työnantaja on laiminlyönyt velvoitteitaan. Nämä seikat ovat tulleet esille tarkastuskäytien yhteydessä. Tällä hetkellä työsuojeluviranomaisten käytännöt vaihtelevat tarkastuskertomusten lähettämisen osalta. Olisi tärkeää, että TE-toimistot saisivat työsuojeluviranomaisten tarkastuskertomukset heti, kun tarkastuskertomus on valmis. Tarkastuskertomuksen hyödyntämistä työntekijän oleskelulupahakemuksen käsittelyssä edesauttaisi tarkastuskertomusten tallentaminen ulkomaalaisrekisteriin esimerkiksi viranomaisten välisen suora käyttöyhteyden välityksellä, jolloin ulkomaalaisrekisteriä käyttävät

29.10.2020

viranomaiset voisivat hakea tarkastuskertomukset esimerkiksi yrityksen y-tunnuksen perusteella.

Hallituksen esityksen uudessa 54 b §:ssä säädetään työnantajavelvoitteiden merkittävän laiminlyönnin takia myönnettävästä jatkoluvasta, jonka myöntää Maahanmuuttovirasto. Jatkolupa voitaisiin myöntää työnhakua tai yritystoimintaa varten ulkomaalaisen työnantajan tai toimeksiantajan sellaisen merkittävän työnantajavelvoitteiden laiminlyönnin vuoksi, jonka takia muuta oleskelulupaa työnteon perusteella ei voitaisi myöntää. Hallituksen esityksen luonnoksesta ei käy ilmi, myönnettäisiinkö uusi oleskelulupa käynnissä olevaa yritystoimintaa vai yritystoiminnan aloittamista varten. Pirkanmaan TE-toimisto pitää kuitenkin hallituksen esityksen mukaista uutta 54 §:ää tarkoituksenmukaisena uudistuksena hyväksikäytön ilmitulon edistämiseksi.

Tällä hetkellä voimassa olevan lain 83 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee työntekijän oleskeluluvan myöntämisen 73 §:ssä säädetyt edellytykset. Ulkomaalaislain 73 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan TE-toimiston osapäätöksen tulee perustua harkintaan, jossa tulee selvittää tarkoitettuun työhön sopivan, työmarkkinoilla käytettävissä olevan työvoiman saatavuus kohtuullisessa ajassa ja huolehtia siitä, että työntekijän oleskeluluvan myöntäminen ei estä 1 kohdassa tarkoitettua henkilön työllistymistä. Jos uusi hakemus koskee samaa ammattialaa kuin hakemusta jätettäessä voimassa oleva työntekijän oleskelulupa, työ- ja elinkeinotoimisto ei suorita 73 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua harkintaa. (29.6.2016/501). Jos uusi hakemus ei koske samaa ammattialaa kuin hakemusta jätettäessä voimassa oleva työntekijän oleskelulupa ja ulkomaalainen on työskennellyt työntekijän oleskeluluvan nojalla vähintään yhden vuoden, työ- ja elinkeinotoimisto ei suorita 73 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua harkintaa. (29.3.2019/437). Hallituksen esityksen luonnoksesta ei käy ilmi, suorittaako TE-toimisto ulkomaalaislain 73 §:n 1 momentin 1-2 kohtien mukaisen harkinnan tilanteessa, jossa ulkomaalainen hakee työntekijän oleskelulupaa uuden 54 b §:n nojalla myönnetyn oleskeluluvan jälkeen.

Hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään, että ulkomaalaislain 187 §:n 2 momenttiin lisättäisiin päätösten edellytykseksi väärin tai harhaanjohtavien tietojen antamisen toistuvuus. Menettelyn toistuvuutta edellyttämällä parannettaisiin hallinnollisen seuraamuksen suhteellisuutta ja tarkkarajaisuutta. Lisäysten myötä pidättäytymispäätös olisi aiempaa enemmän luonteeltaan valvontatyyppinen ja korjaamiseen tähtäävä. Pirkanmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan pidättäytymispäätöksen muuttuminen hallituksen esityksen luonnoksessa mainittuun suuntaan mahdollistaisi pidättäytymispäätösten nykyistä laajemman ja tarkoituksenmukaisemman käytön TE-toimistojen osapäätöksiin liittyvässä harkinnassa ja edesauttaisi nopeamman ja tehokkaamman puuttumisen mahdollisiin työperäiseen hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt palveluesimies, yrittäjyys ja rekrytoinnin edistäminen Katariina Hepoaho ja ratkaissut kehittämisspäällikkö Mauri Vintola.

Tämä asiakirja KEHA/8354/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/8354/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hepoaho Katariina 30.10.2020 11:55

Hyväksyjä Vintola Mauri 30.10.2020 11:31